

ACCOUNTING INFORMATION ON THE CAPITAL MARKET

RAČUNOVODSTVENE INFORMACIJE NA TRŽIŠTU KAPITALA

PEPUR, Petar; RAMLJAK, Branka & POCRNJIC, Dijana

Abstract: Nowadays is marked with capital market which represents bloodstream of the modern economy and greatly contributes to the dynamic economic trends. Accounting and accounting information are building up and maintaining the system of capital markets. The current approach to accounting researches on the capital markets is examining a correlation of accounting information and stock prices on the capital market. Recent studies in developed countries revealed a significant correlation of stock prices and accounting information on the capital market. So ignoring the accounting and accounting information in researching of functioning capital markets would be inappropriate.

Key words: capital market, accounting information, stock price

Sažetak: Današnjica je obilježena tržištem kapitala koje predstavlja krvotok modernog gospodarstva, te uvelike doprinosi dinamičnim gospodarskim kretanjima. Računovodstvo i računovodstvene informacije izgrađuju i održavaju sustav tržišta kapitala. U prilog navedenom govori i aktualni pristup računovodstvenim istraživanjima na tržištima kapitala ispitivanjem veze između računovodstvenih informacija i cijena dionica na tržištu kapitala. Dosadašnja znanstvena istraživanja pokazuju da u razvijenim zemljama postoji statistički značajna povezanost računovodstvenih informacija i cijena dionica na tržištu kapitala. Stoga zanemariti računovodstvo i računovodstvene informacije pri istraživanju funkcioniranja tržišta kapitala bilo bi neprimjereno.

Ključne riječi: tržište kapitala, računovodstvene informacije, cijena dionica

Authors' data: Petar **Pepur**, mr. oec., Sveučilišni studijski centar za stručne studije, Split, ppepur@oss.unist.hr; Branka **Ramljak**, prof. dr.sc., Ekonomski fakultet, Split, bramrljak@efst.hr; Dijana **Pocrnjic**, dipl. oec., Sveučilišni studijski centar za stručne studije, Split, pdijana@oss.unist.hr

1. Uvod

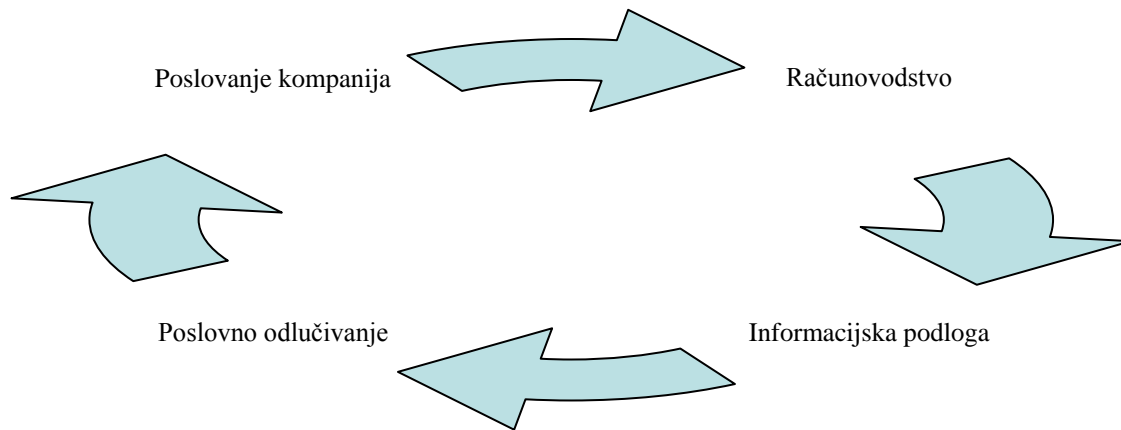
Razdoblje od početka 60-tih godina do danas obilježile su značajne promjene u pristupu računovodstvu. Od klasičnog pristupa računovodstvu koji je računovodstvo promatrao isključivo kao evidenciju nastalih događaja orijentiranih na prošlost, danas se računovodstvo promatra kao značajan instrument menadžmenta u upravljanju poslovanjem usmjeren na predviđanje budućnosti. Rastom i globalizacijom tržišta, umnožavanjem tržišnih subjekata, a time i smanjivanjem manevarskog prostora javlja se nasušna potreba za kvalitetnim informacijama kao pokretačima razvoja i osiguranja daljnjeg prosperiteta. Današnja tržišta kapitala predstavljaju vrlo objektivni instrumentarij koji ne oprašta pogreške poslovnih subjekata, jer svaka pogreška ima svoju cijenu koju tržište kapitala itekako naplati. Upravo zbog toga je i cilj ovog rada ukazati na značaj primjene računovodstvenih informacija na tržištu kapitala.

2. Računovodstvene informacije kao pretpostavka poslovanja kompanija u suvremenim gospodarskim uvjetima

Poslovanje kompanija u suvremenim gospodarskim uvjetima, odnosno u tržišnom okruženju pod utjecajem je značajnih i čestih promjena. Opstanak i razvoj kompanija u takvim uvjetima moguć je isključivo ako se kompanija razvija u skladu s nastalim promjenama. U takvim uvjetima nužno je poznavanje situacije u okruženju, ali i stanja unutar kompanija, kako bi se na što bolji način prilagodili novonastaloj situaciji. Informiranje u takvim okolnostima je od velikog značaja jer posjedovanjem pravovremenih, točnih, pouzdanih i objektivnih informacija kompanija osigurava kvalitetan proces poslovnog odlučivanja uz pomoć kojeg se osigurava opstanak i razvoj u turbulentnom i dinamičnom okruženju. Značaj informacije proizlazi i iz same definicije: Informacija predstavlja takvu vijest koja u tijeku privredne aktivnosti donosi nova saznanja, koja nam na osnovi postojećih znanja i iskustava govori o promjeni nekog stanja unutar kompanija ili u okruženju i koja je prethodno provjerena i analizirana, prikladna osnova za donošenje odluka o utjecaju na daljnji tijek privredne aktivnosti [1]. Značajan dio takvih informacija dobiva se uz pomoć računovodstva. Računovodstvo kao izvor informacija treba osigurati nekoliko vrsta informacija [2]:

- informacije na osnovu kojih će se dobiti odgovarajuća ocjena poslovanja kompanije,
- informacije na osnovu kojih će se moći usmjeravati buduće ekonomske aktivnosti,
- informacije neophodne za donošenje poslovnih odluka.

Računovodstvo iz nastalih poslovnih događaja izvlači i obrađuje podatke s ciljem dobivanja upotrebljivih informacija za proces upravljanja poslovanjem. Stvaranjem informacija potrebnih za poslovno odlučivanje, računovodstvo se na taj način usko povezuje sa samim procesom upravljanja poslovanjem. Povezanost upravljanja poslovanjem kompanija i računovodstvenih informacija prikazano je sljedećom slikom:

Slika 1. Povezanost računovodstva i upravljanja poslovanjem

Iz slike je vidljivo da računovodstvo prati i usmjerava poslovanje kompanija stvaranjem informacijske podloge neophodne za donošenje poslovnih odluka. Stoga je bitno istaći značaj računovodstvenih informacija u kompanijama, te važnost davanja objektivne i kvalitetne slike stanja kompanija putem financijskih izvještaja. Osnovni izvor računovodstvenih informacija su financijski izvještaji izrađeni u skladu s računovodstvenim pravilima i standardima.

3. Regulatorna uloga računovodstva na tržištu kapitala

Današnjica je obilježena izrazitim usponima i padovima vrijednosti kompanija na tržištima kapitala uslijed "crnog utorka" ili "sl. događaja" što u prvi plan gura računovodstvo i informacije proizvedene od strane istog. Računovodstvo zahvaljujući svojoj fleksibilnosti obavlja funkciju regulacije odnosa između dinamičnih tržišta kretanja i statičnih računovodstvenih zakona i standarda. Fleksibilnost u računovodstvu omogućava nam biti u korak s poslovnim inovacijama apsorbirajući novonastale uvjete. Ustvrdivši da:

- je računovodstvena informacija visoko vrijedan i općeprihvaćen resurs poslovnog odlučivanja,
- primjena odabranog računovodstvenog postupka ima realne ekonomske posljedice,
- je računovodstveni sustav podložan promjenama uvjeta poslovanja,

dolazimo do zaključka da je računovodstvo temeljni regulator između računovodstvenog sustava i suvremenog poslovanja s ciljem što lakšeg prebrođavanja novonastalih razlika. Potvrda prethodno navedenog zaključka je i najnoviji primjer računovodstveno regulativne uloge kojom se uz pomoć računovodstva nastoje ublažiti učinci svjetske ekonomske krize i pokrenuti gospodarstvo prema naprijed je novi računovodstveni standard FAS 157-4 donesen od strane Odbora za financijsko računovodstvene standarde (FASB-a). Ovaj standard uslijed trenutnih tržišnih kretanja (klizanja tržišta kapitala, a i cjelokupnog gospodarstva) sada dopušta kompanijama korištenje raznih modela vrednovanja vrijednosti njihove imovine, koja se do sada vrednovala isključivo na temelju njihove tržišne vrijednosti. Navedeni potez FASB-a je još jedna potvrda značajne uloge računovodstva u suvremenom gospodarstvu, koju zahvaljuje prije svega svojom kreativnošću koja nam omogućuje

da se prilagodimo novonastalim situacijama, te u skladu s istim poduzmemo korake koji će doprinijeti stabilnom gospodarskom kretanju.

4. Računovodstvene informacije na tržištu kapitala

Računovodstvo je često predstavljalo ključ važnih povijesnih faza, te je snažno vezano uz ekonomski i kulturni razvoj (Izum dvostranog knjigovodstva – Industrijska revolucija). Glavna svrha računovodstva je zadovoljiti potrebe tržišta kapitala uz pomoć kojeg se spaja one koji trebaju kapital s onima koji ga investiraju, te na taj način doprinosi u stvaranju novih ideja i širenja poslovnih operacija. Početkom 90-ih računovodstvenim istraživanjima cilj je utvrditi vezu između računovodstvenih informacija (prvenstveno dobiti i glavnice) i cijena dionica, istovremeno objašnjavajući kako se računovodstvene informacije transformiraju u cijene. Ova istraživanja predstavljaju studije vrijednosne važnosti, odnosno spoj računovodstvenih informacija i tržišne vrijednosti kapitala [3]. Vrijednosna važnost računovodstvenih informacija podrazumijeva postojanje statistički značajne pozitivne veze između računovodstvenih varijabli (prije svega dobiti i glavnice) i tržišne vrijednosti kompanije. Vrijednosna važnost je jedan od temeljnih atributa računovodstvene kvalitete, a visoka kvaliteta računovodstvenih informacija je prijeko potrebna za funkcioniranje tržišta kapitala i ekonomije u cijelosti, te je važna investitorima, kompanijama i donosiocima računovodstvenih standarda i pravila [3]. Stupanj vrijednosne važnosti predstavlja funkciju razvoja računovodstvene regulacije, kontrolnih mehanizama, poslovno klimatskih promjena, internacionalnih i poslovnih krugova, ekonomskog razvoja i industrijske strukture. Studije vrijednosne važnosti predstavljaju najaktualnije područje računovodstvenih istraživanja temeljenih na tržištu kapitala, te nam ukazuju na značajnu ulogu računovodstva i računovodstvenih informacija na tržištu kapitala, što potkrepljuju i sljedeće znanstvene spoznaje: Informacije iz računa dobiti i gubitka igraju značajnu ulogu u određivanju vrijednosti kapitala [3]. Cijena dionice je funkcija: ostvarene zarade, promjene u profitabilnosti, kapitalnih investicija, mogućnosti rasta i promjene diskontnih stopa [4]. Pored navedenih autora imamo još niz računovodstvenih istraživanja koja nam ukazuju da postoji međuovisnost tržišta kapitala i računovodstvenih informacija, te da računovodstvene informacije imaju značajnu ulogu na tržištu kapitala. Nositelji informacija za korisnike - sudionike financijskih tržišta su prvenstveno financijski izvještaji, a oni su računovodstveni proizvod [5]. Značaj računovodstvenih informacija, odnosno financijskih izvještaja ogleda se i kroz sve učestalije korištenje "Internet izvještaja" s ciljem povećanja transparentnosti svoga poslovanja [6]. Današnjica obilježena globalizacijom i sve slobodnijim tijekovima ljudi, roba, kapitala i informacija predstavlja "Internet financijsko izvještavanje" kao jezik globalnog biznisa. Provedeno je niz studija o korištenju financijskog izvještavanja na internetu po pojedinim zemljama koje nam ukazuju na povećanje korištenja ovog oblika izvještavanja. Kao primjer možemo navesti da čak u rasponu od 75% - 95% švedskih, 91 % američkih, 72 % britanskih, 71% njemačkih i 37 % irskih kompanija koriste financijsko izvještavanje na internetu [6]. Sve

prethodno navedeno nam ukazuje na izniman informacijski potencijal sadržan u računovodstvu i financijskim izvještajima.

5. Zaključak

Suvremeni tržišni uvjeti obilježeni dinamičnošću i turbulentnošću nametnuli su nam takvu dinamiku poslovnog okruženja da se poslovanje mora konstantno prilagođavati novonastalim uvjetima. Da bi se prilagodili novonastalim uvjetima moramo raspolagati adekvatnom informacijskom podlogom. Računovodstvene informacije sadržane u financijskim izvještajima aktivno sudjeluju u procesu upravljanja poslovanjem, osiguravajući procjenu tekućeg stanja poslovanja i predviđanje budućih aktivnosti. Poslovne odluke donesene temeljem računovodstvenih informacija osiguravaju poslovanje s manje turbulentnih kretanja, a time i stabilnost i dugovječnost poslovanja. Dakle, računovodstvene informacije su evoluirale od povijesnog prikaza obavljenih transakcija do aktivnog sudionika u upravljanju poslovanjem. Odnosno:

- računovodstvena informacija je visoko vrijedan i općeprihvaćen resurs poslovnog odlučivanja,
- primjena odabranog računovodstvenog postupka ima realne ekonomske posljedice,
- računovodstveni sustav je podložan promjenama uvjeta poslovanja,

što je i argumentirano nizom znanstvenih istraživanja baziranih na tržištu kapitala koji potkrepljuju ulogu računovodstva kao regulatora tržišta kapitala i informacijskog sadržaja računovodstvenih informacija. Računovodstvenim informacija se povećava transparentnost i povjerenje poslovanja pojedinih kompanija kao i cjelokupnog tržišta kapitala.

6. Literatura

- [1] Žager, K. & Žager, L. (1999). *Analiza financijskih izvještaja*, Masmedia, 953-157-100-7, Zagreb
- [2] Ramljak, B. (1999). *Računovodstvene politike u malim poduzećima*, doktorska disertacija, Ekonomski fakultet Split
- [3] Francis, J. & Schipper, K. (1999). Have financial statements lost their relevance, *Journal of Accounting Research*, Vol.37, No.2, (1999), (319-352), 0021-8456
- [4] Chen, P. & Zhang, G. (2007). How do accounting variables explain stock price movements? Theory and evidence, *Journal of Accounting and Economics*, Vol.43, No.2-3, (07-2007), (219-244), 0165-4101
- [5] Ramljak, B. & Anić-Antić, P. (2009). Potrebe za informacijama institucionalnih investitora na tržištu kapitala Republike Hrvatske u procesu donošenja odluka o investiranju u dionice kotirajućih poduzeća, *Ekonomski pregled*, Vol. 60 No. 7-8, (08-2009), (332-347), 0424-7558
- [6] Pervan, I. (2005). Financijsko izvješćivanje na internetu i praksa hrvatskih dioničkih društava, *Financijska teorija i praksa*, Vol. 29, No.2, (06-2005), (177-193), 1333-9354

Photo 139. Tambura players / Tamburaši